

Espai de reflexió de la visió de la formació de persones adultes i les EMPA

Informe de la primera sessió. Les EMPA que la societat necessita: punt de partida

26/1/2024

Índex

1 Introducció	3
2 Presentació i consens del document “Les EMPA que volem” com a punt de partida del futur desitjat	4
3 Amb què comptem per tal de tendir cap al futur desitjat: elaborem un DAFO (Debilitats enfortibles, Amenaces neutralitzables, Fortaleses utilitzables i Oportunitats aprofitables)	8
4 Prioritzem els elements en els que aprofundir en les següents sessions .	12
5 Referències.....	14

1 Introducció

En el present document es presenta l'informe de la primera sessió de l'Espai de reflexió de la XEMPA sobre la visió de futur de la formació de persones adultes en el marc de les EMPA, realitzada el dia 26 de gener de 2024.

En aquesta primera trobada les participants han revisat i acordat quin és el punt de partida per a la reflexió a partir d'una síntesi elaborada amb l'anàlisi de documents de referència internacionals i locals. Aquesta revisió es presenta en l'apartat dos. Tot seguit, en un tercer apartat es descriu el resultat obtingut en l'elaboració d'un DAFO que va possibilitar identificar les Debilitats enfortibles, Amenaces neutralitzables, Fortaleses utilitzables i Oportunitats aprofitables amb què compten les EMPA per donar resposta al que la societat necessita d'elles. Per últim s'exposen els resultats de la votació individual anònima que es va realitzar per tal de determinar els temes en els quals aprofundir en les següents sessions partint dels interessos de les persones participants.

A partir de les aportacions fetes en la sessió, una de les conclusions que s'extreu és que **en el centre de l'espai de reflexió no està fer un relat** del que els i les professionals de les escoles volen o reclamen, sinó **del que la ciutadania necessita de les EMPA per tal de tendir a l'equitat social, la sostenibilitat mediambiental i la realització personal.**

2 Presentació i consens del document “Les EMPA que volem” com a punt de partida del futur desitjat

Per tal de tenir un punt de partida per a l’Espai de reflexió de la visió de la FPA i les EMPA, en la primera part de la sessió es va presentar breument el document ‘Les EMPA que volem’ i també es va distribuir entre les participants prèviament a la trobada. Aquest document és una taula de síntesi elaborada a partir de l’anàlisi de documents de referència internacionals, així com d’articles i diàlegs locals, entre altres, de la trobada realitzada el 7 de juliol de 2023 en el marc de la XEMPA “La formació de persones adultes: on som i cap a on anem?” (els documents s’especifiquen a l’apartat de referències). Concretament, el procés seguit per elaborar-la va començar amb la lectura del document-resum de la sessió de juliol i amb la sistematització de les aportacions que s’hi van fer en les categories que apareixen a la taula. A continuació es va desenvolupar la tasca de completar-les i ampliar-les a través de les altres lectures, començant per les d’articles locals i continuant per les internacionals.

Tot seguit es presenta la síntesi obtinguda, presentada i revisada. En *gris* apareix el que es va afegir a partir de les aportacions de les participants, on principalment destaca la proposta de que potser la síntesi feta no era tant de ‘Les EMPA que volem’ sinó de ‘Les EMPA que la societat necessita’; és a dir, no es tracta de visualitzar el que els i les professionals de les escoles volen o reclamen, sinó el que la ciutadania necessita per tal de tendir a l’equitat social, la sostenibilitat mediambiental i la realització personal.

Les EMPA que la societat necessita: punt de partida

	Resultats
<i>Valors</i>	<ul style="list-style-type: none">Inclusió, equitat, transformació, compromís, respecte, cohesió, convivència, ecologisme, <i>envelliment actiu</i>.<i>Aprenentatge al llarg, ample i profund de la vida.</i>
<i>Denominació</i>	<ul style="list-style-type: none">A considerar la possibilitat de canviar la denominació per reduir estereotips o prejudicis que hi estiguin associats.
<i>Objectius</i>	<ul style="list-style-type: none">Desenvolupament integral dels i de les participants per afrontar els reptes socials i mediambientals actuals.Transformació social de la comunitat de referència.Emancipació individual i arrelament en la comunitat de referència.Igualtat de gènereSer i contribuir al bé comú, tant social com mediambiental
<i>Perfils</i>	<ul style="list-style-type: none">Intergeneracionals i interculturalsDes dels <i>16 en endavant</i>, que incloguin públics ‘tradicionals’ i nous, ‘vulnerats’ i ‘normalitzats’.

Organització i estructura

- Blindatge de l'autonomia, lideratge públic
- Model organitzatiu transversal i flexible que:
 - No segmenti per edats o d'altres categories.
 - Promogui l'aprenentatge entre iguals
 - Fomenti la cultura democràtica i doni poder de decisió a l'alumnat sobre l'organització i oferta formativa
 - Faciliti el voluntariat
 - Possibiliti la flexibilitat horària i curricular
- Priorització de criteris pedagògics i tècnics per sobre dels esdeveniments de canvis de cicles electorals
- Disseny i desplegament dels documents de centre útil, col·laborativa, transparent.
- Diferenciació amb altra tipologia de centres on hi participen perfils similars, com les Escoles de noves/segones oportunitats
- Coordinació de l'oferta de formació de persones adultes en el territori
- Espais propis, apropiats, equipats, polivalents

Oferta formativa

- Oferta formativa que:
 - Doni resposta a les necessitats socials, mediambientals, del mercat laboral, personals; que sigui integral.
 - Possibiliti contribuir a la consecució dels ODS.
 - Possibiliti el desenvolupament competencial dels i de les participants: bàsiques, instrumentals, específiques, transversals (aprendre a aprendre, competències digitals, competències verdes), relacionades amb dimensions personals, acadèmiques, professionals i per a la ciutadania.
 - Possibiliti la creació de nous coneixements i nous futurs possibles.
 - Sigui modular, en càpsules/píndoles i optimitzada (part d'un mòdul per a un col·lectiu pot ser a l'hora una càpsula per a un altre).
 - Doni resposta als diferents ritmes d'aprenentatge dels i de les participants.
 - Estigui autoritzada, quan sigui necessari, pel Departament d'Educació
 - Convalidable, allà on sigui possible, per l'Agència de Qualificació Professional.
 - Inclouï formacions com PFI, Certificats de Professionalitat, o part d'ells.

Orientació

- L'acció orientadora en el centre inclou:
- Acollida
 - La identificació sistematitzada de les fortaleces dels i de les participants.
 - Acompanyament per a l'acreditació de competències.
 - Acompanyament integral i seguiment continu.
 - Atenció a persones amb necessitats educatives específiques.
 - Convivència
 - Acció prèvia, simultània i posterior a l'estada a l'EMPA.
 - Infusió en els mòduls.

Metodologia

- Característiques: personalització dels aprenentatges, aprenentatge entre iguals, desenvolupament competencial, funcional, útil, significatiu, amb perspectiva de gènere.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tipologies: aprenentatge entre iguals; aprenentatge autodirigit/autònom; aprenentatge-servei; aprenentatge a partir de projectes i situacions d'aprenentatge; treball cooperatiu i solidari. • Estratègies per a la metacognició i l'avaluació entre iguals. • Recursos i materials didàctics específics per a la població adulta. • Formats diversos: presencial, híbrid, virtual. • Espais diversos: aprenentatge dins i fora del centre
<i>Professionals</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Millora de les condicions laborals i estabilització. • Cura de la dimensió emocional i de salut mental. • Delimitació de funcions. • Formació en metodologia docent específica per a població adulta, en acció orientadora i en el desenvolupament de competències per a l'acompliment de les seves funcions. • Diversificació: docents, orientador/a... • Compromís, expertesa, vocació.
<i>Avaluació</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Per a la millora de processos i de resultats • Necessita l'establiment de circuits i protocols de recollida i publicació de dades quantitatives i qualitatives. • Continuada, formalitzada, inclosa en les activitats del centre. • Estratègica i amb diferents propòsits: per exemple, documentació d'històries d'èxit per a l'avaluació de resultats i per visibilitzar-los.
<i>Visibilització</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Comunicació de resultats a l'estament polític per sensibilitzar i mostrar la contribució que es fa a la comunitat • Comunicació de resultats i de l'oferta a la comunitat per posar en valor el centre i trencar estereotips/prejudicis. Elaboració d'un argumentari que rebati estereotips i formi part del pla de comunicació. • Construcció d'un discurs propi, dotar les EMPA de veu per a que d'altres col·lectius no parlin per elles.
<i>Col·laboració i acció col·lectiva</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Establiment de suport polític per a la consolidació del model de centre, per a l'adopció de mesures que possibilitin l'accés de persones adultes amb dificultats d'accés en els centres tot i poder-ho necessitar, per a l'optimització de recursos. • Col·laboració i coordinació amb serveis municipals, professionals de la salut, i entitats de l'entorn, tant empresarials com del tercer sector (ecosistema). Promoció de l'activitat associativa al voltant de les EMPA i de la Mentoria Social. • Col·laboració amb universitats. • Col·laboració amb organismes internacionals. • Diàleg amb CFA de la Generalitat de Catalunya pel suport mutu. • Acció col·lectiva dels CFA per afrontar reptes col·lectius i comuns. • Participació en accions Erasmus +
<i>Finançament</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Sostenible, suficient, divers.
<i>Recerca</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Intra i interventores, com a mesura de millora, de visibilització, de transformació.

En la presentació es va afegir un darrer element que no apareixia a la taula, el de la legislació, **que es va suggerir valorar i afegir, sobretot en la situació actual, en la que s'està iniciant el procés per elaborar una Llei de Noves Oportunitats al Llarg de la Vida que podria suposar grans canvis pels centres de formació de persones adultes**, com per exemple que passessin a dependre de l'Agència de Formació i Qualificació Professional, pertanyent al Departament de Presidència¹.

Aquesta apreciació va conduir al debat i preguntes sobre la potencial situació normativa dels centres de formació de persones adultes i a la presentació d'una iniciativa impulsada pel Departament d'Educació per tal de debatre i fer propostes sobre la Formació de Persones Adultes.

La conclusió d'aquesta primera part de la sessió va ser que s'estava d'acord amb la síntesi presentada (afegint els elements que apareixen en gris a la taula), que calia mantenir-se atentes als esdeveniments que es vagin succeint, tant des de l'Agència de Formació Qualificació Professional com des del Departament d'Educació i la rellevància, davant d'aquesta situació, de l'espai de reflexió per **definir un relat comú sobre la visió de la formació de persones adultes en el marc de les EMPA.**

¹ Vegis la notícia publicada el 17 de novembre de 2023: *El Govern posa la primera pedra a la política pública de Noves Oportunitats al Llarg de la Vida* a: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/557382/govern-posa-primera-pedra-politica-publica-noves-oportunitats-al-vida>

3 Amb què comptem per tal de tendir cap al futur desitjat: elaborem un DAFO (Debilitats enfortibles, Amenaces neutralitzables, Fortaleses utilitzables i Oportunitats aprofitables)

En la segona dinàmica de la sessió es va dur a terme un DAFO per tal de determinar amb què comptem les EMPA per donar resposta al que la societat necessita d'elles. Concretament, les participants van identificar fortaleses utilitzables, debilitats enfortibles, oportunitats aprofitables i amenaces neutralitzables per a cada una de les categories establertes a la síntesi. El resultat obtingut queda reflectit en el quadre que es mostra seguidament:

Categories	FORTALESES UTILITZABLES	DEBILITATS ENFORTIBLES	OPORTUNITATS APROFITABLES	AMENACES NEUTRALITZABLES
Valors	Diversitat. Perfils intergeneracionals. Convivència. Transformació. Interculturalitat.	Treball pel medi ambient.	Ecologisme. Feminisme. Pacifisme.	Manca de respecte. Manca de cohesió.
Denominació	Tenim un nom i un espai a la comunitat.	Malgrat tenir un nom i un espai, encara hi ha persones que no ens coneixen.	Ampli ventall de possibilitats que ofereix tenir el concepte 'persones adultes' en la denominació.	No poder mantenir la identitat (escola/centre).
Objectius	Implicació del professorat, conscienciació, compromís social i vocació. Apoderament de l'alumnat: se sent	Barreres a nivell institucional i tècnic.	Treball en xarxa i trobades.	Determinades visions polítiques. Manca d'espais reconeguts i compartits.

	valorat, acceptat, escoltat, reconegut...			
Perfils	Interacció intergeneracional. Acolliment, donar-los espai i veu.	Baixada de la matrícula dels joves.	Col·laboració amb altres regidories i entitats per oferir cursos diversos.	Els preus dels cursos.
Organització i estructura	Ampli ventall d'oferta formativa.	Manca de professionals.	Recursos de la xarxa municipal, del territori i de la Diputació. Actualització compartida de la documentació del centre.	Defensar el projecte de centre (canvis electorals).
Oferta formativa	Capacitat d'adaptació del professorat.	No tot l'equip docent té la mateixa capacitat d'adaptació o motivació.	Col·laboració amb altres regidories i entitats.	Canvis legislatius.
Orientació	Experiència en diversitat. Coneixement de la persona. Vincle.	Manca d'una professional al centre, com a orientadora. Manca de temps i eines.	Vincle com a oportunitat per fer el seguiment durant i després del pas per l'escola. Acompanyament per a incidir en l'èxit integral de la persona.	Altres serveis municipals amb la figura d'orientadora: se senten amenaçats i no tenen la visió integral de la persona a orientar.
Metodologia	Adaptació individual de l'aprenentatge. Cohesió del grup. Coneixement del territori. Versatilitat professional.	Poc material didàctic dirigit al col·lectiu adult. Poca competència digital del professorat. Manca de material informàtic al centre.	Grups reduïts. Aprenentatge intergeneracional. Aprenentatge significatiu a partir de l'experiència prèvia.	Currículum imposat pel Departament.
Professionals	Adaptació. Mirada inclusiva. Experiència / Expertesa.	Manca de formació professional tècnica i transversal. Gestió del temps.	Mirada integral de l'alumnat. Detecció de necessitats.	No reconeixement de la complexitat del rol docent. Xoc de mirades i abordament del servei entre l'eix

		Documentació del centre.	Adaptació a l'alumnat, al territori...	pedagògic i el polític.
Avaluació	<p>Expertesa en el disseny, planificació, detecció de fortaleces i mancances de l'alumnat, col·lectius i de l'entorn.</p> <p>Competència analítica.</p>	<p>Avaluació inexistent de la pràctica docent i del servei, o mal feta.</p> <p>Poc o nul accés a dades qualitatives per contrastar.</p>	<p>Connexió amb la xarxa del territori i més enllà.</p> <p>Intercanvis, diagnòstics ben fets.</p> <p>Aprofitar el capital social del territori.</p>	<p>No tenir un bon disseny.</p> <p>Manca de referents.</p> <p>No tenir autonomia de centre per adaptar-te al territori.</p>
Visibilització	<p>Resultats.</p> <p>Xarxes.</p> <p>"Boca-orella".</p>	Augment de la difusió.	Mitjans de comunicació locals, comarcals...	Seguir la nostra línia, malgrat els canvis polítics.
Col·laboració i acció col·lectiva	<p>Relació o xarxa amb tots els agents educatius, culturals i socials.</p> <p>Agent connector.</p> <p>Visió holística i profunda de l'aprenentatge.</p> <p>Col·laboració entre escoles de persones adultes.</p>	<p>Visió holística i oportunitats per al treball transversal amb centralitat educativa.</p> <p>Aprenentatge al llarg, ample i profund de la vida.</p> <p>Manca de reconeixement.</p>	<p>Conèixer tots els serveis, ja que poden ser oportunitats.</p> <p>Gran capacitat de resiliència.</p>	<p>Aïllament.</p> <p>Soledat.</p> <p>Manca de comunicació i reconeixement.</p>
Finançament	Suport de l'ajuntament.	Dificultat per ampliar plantilla i places.	<p>Recursos de la xarxa municipal i del territori.</p> <p>Recursos d'altres institucions.</p>	Que es tanqui l'escola.
Recerca	Bones pràctiques.	<p>Poca visibilitat.</p> <p>Manca de temps per fer recerca.</p>	<p>Compartir les bones pràctiques de forma sistemàtica.</p> <p>Visibilització dels docents.</p> <p>Aportació de valors socials.</p>	Canvis polítics.

Algunes de les idees resultants d'aquesta reflexió grupal ressalten per la seva aparició reiterada en diverses categories, fet que posa de manifest la seva rellevància i consonància entre els punts de vista de diferents persones participants.

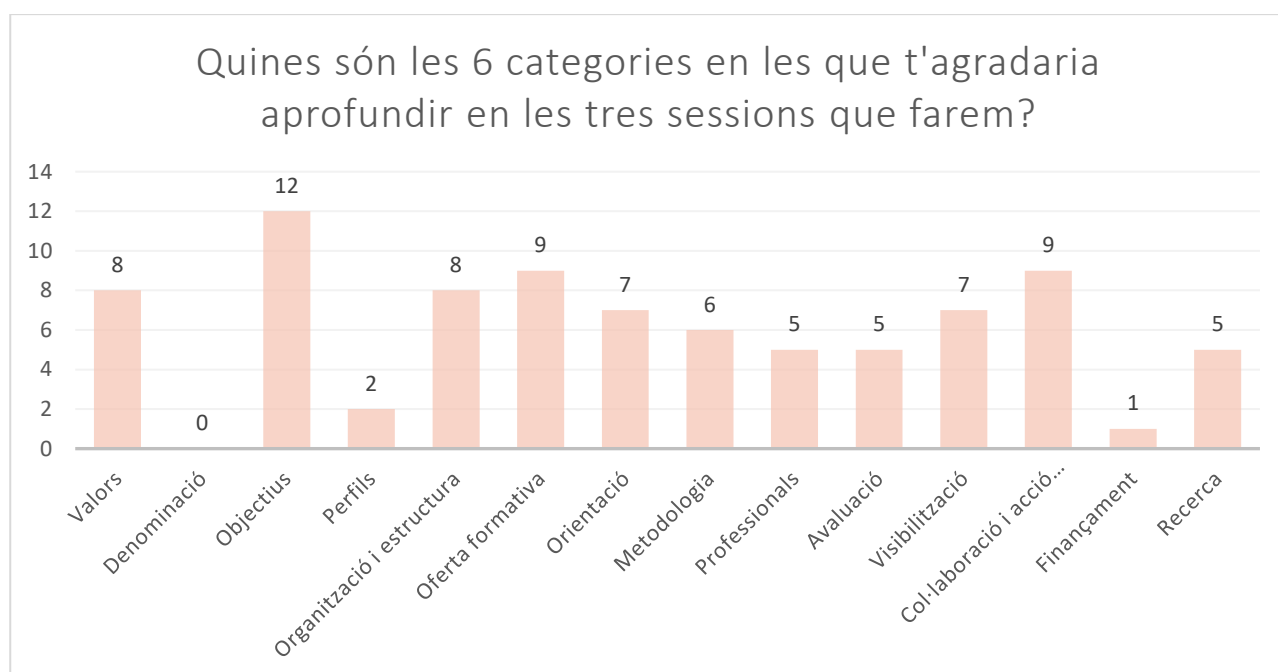
Aquelles idees que s'han repetit més en les quatre categories del DAFO són:

FORTALESES UTILITZABLES	DEBILITATS ENFORTIBLES	OPORTUNITATS APROFITABLES	AMENACES NEUTRALITZABLES
Capacitat d'adaptació.* Caràcter intergeneracional.* Experiència en diversitat.	Manca de professionals preparats. Manca de temps.	Treball en xarxa. Col·laboració i coneixement dels recursos de l'entorn.	Canvis polítics i legislatius. Manca de suficient autonomia.
*Aquestes idees també es van considerar en algunes categories com a oportunitats aprofitables.			

4 Prioritzem els elements en els que aprofundir en les següents sessions

Una vegada fet el DAFO, la dinàmica final de la sessió va consistir en escollir les sis categories, de les catorze proposades, en les quals les participants voldrien aprofundir en les tres sessions restants de l'espai de reflexió. Les aportacions es van recollir seguint un criteri individual i anònim.

El resultat d'aquesta votació va ser el gràfic que es mostra a continuació, en el qual es dona resposta a la pregunta: «Quines són les 6 categories en les que t'agradaria aprofundir en les tres sessions que farem?».

Els resultats obtinguts mostren que les sis categories escollides per tal d'aprofundir són, per ordre de prioritació:

- Objectius
- Oferta formativa
- Col·laboració i acció col·lectiva
- Organització i estructura
- Valors
- Orientació/Visibilització

Es proposa agrupar-les de la següent manera, per tal de treballar dos temes en cada una de les sessions pendents:

- Sessió 2: Valors i objectius
- Sessió 3: Oferta formativa i organització i estructura
- Sessió 4: Orientació i col·laboració/acció col·lectiva

La visibilització pot treballar-se de forma transversal en totes les sessions.

5 Referències

Diputació de Barcelona (2021). *Trobada de la Xarxa d'Escoles Municipals de Persones Adultes. Presentació del Panel 2019 i noves línies de treball de la Xarxa EMPA*. DIBA (Relatoria).

Diputació de Barcelona (2023). *Trobada de la Xarxa d'Escoles Municipals de Persones Adultes. La formació de persones adultes. On estem i on anem?* DIBA (Relatoria).

Martínez Muñoz, M. (2023). *Panel d'educació de persones adultes a la demarcació de Barcelona 2020-2021*. DIBA

Martínez Muñoz, M. (2021). *10 elements guia per a la definició d'un model d'escola municipal de persones adultes a la província de Barcelona*". DIBA
(<https://www.diba.cat/documents/113226/347766056/xempa10elementsGuia.pdf/76e97cbb-4cc6-941d-8b1a-4b7f04004118?t=1632729184931>)

Martínez-Roca, C. (2023). *El paper de les EMPA en el territori: present i futur*. DIBA

OCDE (2021). *Orientació i Persones Adultes en un món del treball canviant*. OCDE
(<https://www.oecd.org/els/career-guidance-for-adults-in-a-changing-world-of-work-9a94bfad-en.htm>)

Rubio Clemente, A. (2023). *Les escoles de persones adultes, un pilar essencial per a la inclusió*. DIBA.

UNESCO (2022a). *Reimaginem els nostres futurs: un nou contracte social per a l'educació*. UNESCO
(https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379381_cat)

UNESCO (2022b). *Aprofitar el poder transformador de l'aprenentatge i l'educació de persones adultes*. UNESCO
(https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000382306_spa)

Vídeos:

Diàleg "La visió de la formació de les persones adultes i de les EMPA" Frederic Johnson i Gemma Argelaga. DIBA
(<https://www.youtube.com/watch?v=Gj4EnqDaH24&list=PLssRY1dwztd2HVZuw9pEKzqpiT5QaqeL9&index=3>)

Ponència: Estat de la qüestió dels centres i serveis de formació de persones adultes” i diàleg “Les EMPA: moment actual i horitzons de futur” entre la Carme Martínez i Roca, Aurèlia Rubio i Màrius Martínez. DIBA.

(<https://www.youtube.com/watch?v=hl6RR9phuWE>)

Presentació de document “10 elements guia per a la definició d’un model d’Escola Municipal de Persones Adultes” DIBA.

(<https://www.youtube.com/watch?v=gqevlFvrLQU>)

Promotor:

Xarxa d’Escoles Municipals de Persones Adultes, impulsada per l’Oficina de Planificació Educativa de la Gerència d’Educació de la Diputació de Barcelona.

Redacció:

Carme Martínez-Roca

Coordinació:

Secretaria Tècnica de la Xarxa d’Escoles Municipals de Persones Adultes.

1a edició: 26/1/2024

Drets d’exploració: Diputació de Barcelona